

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 162/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Česká republika, zastúpeného euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha 5, Česká republika, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 15C/38/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 15C/38/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **300 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 162/2022 z 10. marca 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 20. februára 2022, v ktorej sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovateľ tiež navrhoval prikázať okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov, priznať primerané finančné zadost'učinenie 300 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 5. apríla 2016 domáhal odškodnenia v súvislosti s jeho nezákonným väznením (cestovné a stravné vo výške 174,04 eur) proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

3. Okresný súd o žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 15C/38/2016 z 29. mája 2019 tak, že konanie zastavil v časti istiny 170,24 eur spolu s úrokom z omeškania (späťvzatie žaloby po uznaní nároku žalovanou stranou), žalobu vo zvyšnej časti (3,80 eur stravné) zamietol a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 94 %. Sťažovateľ proti časti rozsudku podal odvolanie. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 10Co/146/2019 z 19. decembra 2019 rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 15C/38/2016 z 15. apríla 2020 bola sťažovateľovi priznaná výška náhrady trov konania v sume 387,71 eur. Proti uzneseniu podala žalovaná 11. mája 2020 sťažnosť, o ktorej nebolo do podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ uviedol, že konanie pred okresným súdom trvá takmer 6 rokov. Sťažovateľ adresoval okresnému súdu celkovo tri sťažnosti na prieťahy v konaní:

a) 5. novembra 2018 – predsedníčka okresného súdu posúdila sťažnosť ako dôvodnú – doba nečinnosti od 5. apríla 2016 do 28. júna 2017, od 2. augusta 2017 do 16. novembra 2018,

b) 27. marca 2020 – predseda okresného súdu posúdil sťažnosť ako nedôvodnú,

c) 30. decembra 2021 – podpredseda okresného súdu posúdil sťažnosť ako dôvodnú – doba nečinnosti od 12. mája 2020 do 25. novembra 2021.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd konštatuje, že o sťažnosti proti uzneseniu o výške trov konania nekonal bezodkladne, a to v období od 12. mája 2020 do 22. marca 2022. O podanej sťažnosti okresný súd už rozhodol 23. marca 2022. Okresný súd podotýka, že k vzniku nečinnosti vo veci sťažovateľa došlo z objektívnych dôvodov – vysoká zaťaženosť sudcov okresného súdu, pričom za príčinu zbytočných prieťahov vo viacerých konaniach, a nielen v tomto považuje nezvládnutie situácie

zo strany štátu. Okresný súd navrhuje zvážiť dôvodnosť a primeranosť finančného zadost'učinenia, ktoré s'ťažovateľ žiada.

III.2. Replika s'ťažovateľa:

7. S'ťažovateľ súhlasí s vyjadrením okresného súdu, pokiaľ ide o ohraničenie obdobia jeho nečinnosti. S'ťažovateľ však nesúhlasí s návrhom okresného súdu, čo sa týka výšky finančného zadost'učinenia. Tvrdí, že navrhovaná výška finančného zadost'učinenia je len symbolická.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre s'ťažovateľa (II. ÚS 32/02). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane konštatuje, že v základnom práve garantovanom čl. 48 ods. 2 (tiež čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) a v práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, a teda skúmanie ich porušenia je možné realizovať paralelne (IV. ÚS 90/2010).

9. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom konania zostalo rozhodovanie o trovách konania v pomerne bežnej občianskoprávnej veci a takéto rozhodovanie zjavne spadá pod menej náročnejšiu agendu súdu. Ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že s'ťažovateľ upozornil na zbytočné priet'ahy v konaní, a to opakovane. V správaní s'ťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Problematickým zostalo kritérium postupu okresného súdu, ktorému možno pripísať obdobie nečinnosti od 12. mája 2020, približne rok a 9 mesiacov. Dĺžka konania bola zapríčinená evidentne aj preťaženosťou sudcov okresného súdu (obdobne III. ÚS 208/2021, III. ÚS 461/2021).

10. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za priet'ahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je pomenovanie príčin priet'ahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej s'ťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej s'ťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ ocitol.

11. Ústavný súd zohľadnil celkovú dĺžku konania, a teda nielen konanie vo veci samej, keďže kým nie je rozhodnuté aj o súvisiacich záležitostiach, akými je aj náhrada trov konania, prípad nie je uzavretý (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 6. 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, s'ťažnosť č. 65302/11) a deklaroval porušenie uplatnených práv. Rozhodovanie o trovách konania takmer dva roky v približne sedemročnom konaní ako celku nie je

v súlade s referenčnými normami. Vzhľadom na skutočnosť, že počas konania pred ústavným súdom došlo zo strany okresného súdu k rozhodnutiu o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania, ústavný súd neprikázal okresnému súdu vo veci konať, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

12. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadost'učinenia 300 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nečinnosť okresného súdu v trvaní 1 roka a 9 mesiacov. V okolnostiach preskúmvanej veci vzhľadom na viazanosť návrhom na začatie konania podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadost'učinenie 300 eur.

13. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Ústavný súd sťažovateľovi za úkon právnej služby vykonaný v roku 2022 (replika) náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že neobsahoval nové skutočnosti. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 410,26 eur

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu